

UZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIJ VA O'RTA MAKSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

UZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSIYON
RIVOJLANISH VAZIRLIGI

ЗАМОНАВИЙ КИМЁНИНГ ДОЛЗАРФ МУАММОЛАРИ

мавзусидаги Республика миқёсидаги
хорижий олимлар иштирокидаги онлайн
илмий-амалий анжумани

МАТЕРИАЛЛАР ТЎПЛАМИ

2020 йил 4-5 декабрь

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА
ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ТАБИИЙ ФАҲЛАР ФАКУЛЬТЕТИ

“ЗАМОНАВИЙ КИМЁНИНГ ДОЛЗАРЪ МУАММОЛАРИ”

мавзусидаги

**Республика миқёсидаги хорижий олимлар иштирокидаги онлайн
илмий-амалий анжумани**

ТЎПЛАМИ

Бухоро, 2020 йил 4-5 декабрь

Бухоро- 2020

МУНДАРИЖА

<i>Тезис номи, муаллифларнинг исми шарифи</i>	<i>бет</i>
Ялпи мажлис йиғилиши	
О.Х. Хамидов – Бухоро давлат университети ректори, и.ф.д., профессор. Кириш сўзи.	3
Применение рса в координационной химии. д.х.н., профессор, Б.Б. Умаров	5
Тўқимачилик ва энгил саноат корхоналари учун сувда эрувчан полимер композициялар ўрни ва истиқболлари. т.ф.д., профессор, М.Р. Амонов	7
Электронная структура и электрооптические свойства ион-радикалов, образующихся при восстановлении солей n, n` диалкилзамещенных 4,4`-дипиридила М.И. Закиров, Н.Н. Ефимов, В.В. Минин	12
Синтез биологически активных модификаций хитозана <i>vombuxmori</i> Вохидова Н.Р., Рашидова С.Ш.	14
The ligand-binding hot spots of cytoglobin: effect of mutation in combination with disulfide bridge. Jamoliddin Razzokov, Sunnatullo Fazliev, Avez Sharipov and Shavkat Mamatkulov	15
Электрод симларни қайта ишлаш жараёнида маҳаллий хомашё асосида олинган сурков композициясидан фойдаланиш. З.А.Хамракулов, Ф.А. Долиев, С.Б. Мамажанов, О.Ғ.Абдуллаев	17
<i>Oxytropis rosea</i> o`simligi er ustki qismi flavonoidlari. Sh.A. Sulaymanov, Sh.V. Abdullayev, G`U. Siddiqov	20
Нефт конлари кудуклари сувларидан йод ва бромни ажратиб олиш. Ваповев Х.М., Бегманов С.Н., Абдуллаев И.Ф.	22
Пахта толали матоларнинг ёнғинбардошлик хоссаларини яхшилаш Нуркулов Э.Н., Бекназаров Х.С.	23
1-ШЎББА	
К ВОПРОСУ ПОЛУЧЕНИЯ НОВОГО ВИДА ЖИДКОГО КОМПЛЕКСНОГО УДОБРЕНИЯ. Исабаев Д.З., Жуманова М.О., Кучаров Б.Х., Исабаев З., Закиров Б.С.	24
MIS ISHLAB CHIQRISHNING CHIQINDISIZ TEXNOLOGIYASINI ISHLAB CHIQISH MUAMMOLARI. Hojiyev Sh.T., Berdiyarov B.T., Mirsoatov S.U.	25

G.A.Xudoynazarova, S.Q.Berdiyev.	
MASOFAVIY TA'LIM JARAYONINI AHAMIYATI VA UNI TASHKILLASHTIRISH. M.K. Ochilova, I.M.Davronova. Z.K. Nozimova	199
TA'LIM JARAYONIDA BO'LAJAK PEDAGOGNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH. M.K. Ochilova, M.K. Odilova	201
KIMYO FANLARINI O'QITISHDA TALABALARGA EKOLOGIK TA'LIM-TARBIYA BERISH. M.K. Ochilova	203
KIMYO FANI VA UNI O'QITISHNING METODOLOGIK MUAMMOLARI. Mamadaliyeva N.I.	205
ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТЛАРИДА КИМЁ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. Л.М. Усмонова	206
КИМЁ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИ ФАНИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ-ДА КИМЁГАР ОЛИМЛАРНИНГ ЎРНИ. М.С. Хатамова, Л.М. Усмонова	207
АКТИВИЗАЦИЯ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ БИООРГАНИЧЕСКОЙ ХИМИИ В ДИСТАНЦИОННОМ ФОРМАТЕ. Ш.В. Абдуллаев., В.А. Борисова., Н.Н. Убайдуллаева	208
КИМЁ ФАНИНИ ЗАМОН ТАЛАБЛАРИ ДАРАЖАСИДА ЎҚИТИШНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ. Р.Н. Холназаров	210
UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA KIMYO FANIDAN LABORATO-RIYA ISHLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI. T.S. Hasanov, B.D. Xolmurodov, D.A. Karimova	213
KIMYO FANINI INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH. U.M. Norqulov, E.A. Ruziyev	215
MUOMMALI TA'LIM TEXNOLOGIYASI ASOSIDA ELEKTROLITIK DISSOSATSIYALANISH NAZARIYASINI O'QITISH METODIKASI Sh.R.Sharipov, G'.N. Sharifov, F.Turdiqulova, B.Raxmonov	217
KIMYO FANNI O'QITUVCHISINING KREAKTIVLIK QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH METODLARI. Sh.R.Sharipov. G'.N. Sharifov, F.Turdiqulova, B.Raxmonov	219
KOMPLEKS BIRIKMALAR MAVZUSINI O'QITISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH. M.S. Xatamova, M.I. Norqulov	221
KIMYO DARSLARIDA O'QUVCHILAR BILIM SIFATINI MONITORING QILISHDA PISA DASTURINING AHAMIYATI. G.A.Xudoynazarova. Sh.A.Xudoynazarova, B.N. Qazogov	223
КИМЁ ДАРСЛАРИДА ЧИЗИҚЛИ ТЕНГЛАМАЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ. Рўзиева К.Э.	225
KIMYO FANINI O'QITISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING KIRIB KELISHI VA BUGUNGI HOLATI. A.Q.Nuritdinov, O.G.Abdullayev.	227

shirinroq bo'ladi. pH-ko'rsatkishi 1 – 7 bo'lsa kislotali, 7– 14 bo'lsa asosli xossaga ega bo'ladi.

1. Meva va sabzavotlar qanday organik moddadan tashkil topgan?
2. Qizil va yashil olmani eganingizda qanday farqni sezasiz?
3. Olmani nima shirin qiladi?
4. Olma shirinligini qanday o'lchash mumkin?
5. Olmada pH shkalasi qanday?
6. OH ionlari miqdori qanday?

Yuqorida ketirilgan STEAM topshiriqlar yordamida o'quvchi – talabalarning kimyoviy bilimlarini hayotiy voqelik asosida rivojlantirishda katta ahamiyatga ega.

Ta'lim maskanlarida olingan bilim insonning kelgusi hayot yo'lini belgilaydi. Ko'pchilik bilimni baho bilan o'lchaydi. Ammo baho bilimni belgilovchi aniq mezon emas. U ta'lim oluvchilarni faollikka undovchi, rag'batlantiruvchi vosita, xolos.

MASOFAVIY TA'LIM JARAYONINI AHAMIYATI VA UNI TASHKILLASHTIRISH

M.K. Ochilova, I.M. Davronova, Z.K. Nozimova

Buxoro davlat universiteti

Masofaviy ta'lim (MT) jarayonini tashkillashtirishning ilmiy-pedagogik talablari ko'p adabiyotlarda bayon qilingan. Tahlil qilingan adabiyotlarning ko'rsatishicha, masofaviy ta'lim jarayonini tashkillashtirishning texnik va dasturiy talablari to'liq bayon qilinmagan. MT jarayonini quyida ko'rsatilgan bosqichlar asosida amalga oshirish mumkin:

- 1-bosqich: Tahlil
- 2-bosqich: Loyihalashtirish
- 3-bosqich: Joriy qilish
- 4-bosqich: O'quvkontentlarini yaratish
- 5-bosqich: Ishgatushurish
- 6-bosqich: Rivojlantirish

1-bosqichda: o'quv muassasasining masofaviy ta'lim jarayoniga bo'lgan ehtiyojlari, ta'lim jarayonida qatnashayotgan foydalanuvchilarning soni, o'qitish usullari va shakllari, loyihani amalga oshirishda kerak bo'ladigan texnik, dasturiy va inson resurslari, loyihaning iqtisodiy asoslari tahlil etiladi.

2-bosqichda tahlillar natijasida amalga oshiriladigan ishlar ko'lami va texnik topshiriq loyihalashtiriladi.

3-bosqichda: esa tanlangan masofaviy ta'lim jarayonini boshqaruvchi dasturiy majmua tegishli serverda o'rnatiladi, tizimga tegishli domen tanlanadi. Masofaviy ta'lim jarayonini boshqaruvchi dasturiy majmuasidan foydalanish va unga texnik qo'llab-quvvatlovchi ishchi xodimlarni o'rgatish bo'yicha o'quv mashg'ulotlar tashkillashtiriladi.

4-bosqichda masofaviy ta'lim jarayonining asosiy elementlaridan biri bo'lmish o'quv kontentlar o'quv bo'limi va soha mutaxasislari bilan hamkorlikda yaratiladi. Yaratilgan o'quv kontentlar ekspertlar tomonidan tekshiriladi.

5-bosqichda masofaviy ta'lim jarayoni ishga tushiriladi. Ta'lim jarayonida o'quv jarayoni doimiy nazoratda bo'lib turadi. Tizimdagi havfsizlik choralari monitoring qilib boriladi.

6-bosqichda yuqorida keltirilgan bosqichlarda mavjud bo'lgan kamchiliklar to'g'rilanadi, yangi o'quv kurslar yaratiladi, texnik imkoniyatlar kengaytiriladi, tizimning rivojlanishiga tegishli bo'lgan ishlar ko'lami bajariladi.

Hozirgi vaqtda dunyoning ko'p davlatlarining o'quv muassasalarida masofaviy ta'lim jarayonini aynan Moodle dasturiy majmuasidan foydalangan holda tashkillashtirilmoqda. Moodle tizimida ishlash uchun uni Internetdan yuklab olish kerak.

Moodle - masofaviy ta'lim olish tizimi quyidagi bosqichlardan iborat:

-Ta'lim berish jarayoniga tayyorgarlik;

-Ta'lim berish jarayoni.

Tizimida foydalanuvchi huquqlarini aniqlovchi quyidagi asosiy rollar mavjud.

-Administrator- barcha ishni bajara oladigan shaxs

-Kurs yasovchisi(создатель курсов(course creator)) – tizimida kursni tahrirlash, ro'yxatga olish va o'qituvchi tayinlash huquqiga ega

-O'qituvchi (teacher)-o'z kursini tahrirlash va unga assistentlarni , talabalarni tayinlash huquqiga ega

-Assistant(non-editing teacher) – kursni tahrirlash huquqiga ega bo'lmagan, ammo talabalarning baholarini, kursning topshiriq va test natijalarini kuzatib borish huquqiga ega

-Student (Student)- O'ziga tegishli bo'lgan kursda ishlash, kurs materiallarini ko'rish, topshiriqlarni tekshirishga yuborish, testlarni bajarish, forum va chatlarda ishtirok etish huquqiga ega

-Gost(guest)- kurs kategoriyalari bilan tanishuvchi mehmon sifatida kirish huquqiga ega shaxs.

Moodle — Web muhitida o'qitish va online rejimdagi darslarni tashkil qiluvchi kuchli pedagogik dasturiy majmua hisoblanadi. Ochiq kodli **Moodle** dasturiy majmuasi o'quv jarayonini boshqaruvchi **Web** interfeysli muhitga yo'naltirilgan maxsus tizimi bo'lib, asosan global tarmoqda foydalanishga mo'ljallangan. Tizimni yaratishda PHP, MySQL, AJAX, JavaScript, HTML, CSS, XML jQuery kabi qator ochiq kodli dasturiy vositalardan foydalanilgan. Tizimda mavjud o'qitish modullari: Forums, Materials, Messenger, Chat, Exercises, Group work, Student tracking va ancha ko'p bo'lgan boshqa modullari mavjud. Moodle tizimi yordamida masofadan turib ta'lim berish jarayoni juda samarali bo'lib, bunda talaba o'zi o'rganayotgan fanning boshlang'ich qismidan boshlab har bir elementini, topshiriqlarini berilgan mavzulardan o'qib mustaqil o'rganadi. Har bir ma'ruza turli ko'rinishdagi topshiriq savollari, amaliy mashg'ulotlar va kurs elementlari bilan to'ldirib borilgan. Mavzularga doir berilgan topshiriqlarni mustaqil ravishda bajaradi va fan bo'yicha olgan bilim, ko'nikmalarini orttirib boradi. Agar biror topshiriqni bajara olmasa u holda ma'ruza qismini qayta takrorlash imkoniyati mavjud.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, masofaviy ta'lim hozirgi zamon talab darajasiga muvofiq keladigan ta'limdir. Masofaviy ta'lim orqali har qanday sharoitda ham o'qituvchi bilan birgalikda talaba ham birgalikda izlanadi, o'qiydi.

TA'LIM JARAYONIDA BO'LAJAK PEDAGOGNING KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH

M.K. Ochilova, M.K. Odilova

Buxoro davlat universiteti o'qituvchisi

Jondor tumanidagi 33-maktab o'qituvchisi

Jamiyat va fan-texnika taraqqiyotining hozirgi bosqichida ta'lim-tarbiya jarayoni, uning mazmuni, shakl, metod va vositalari, mutaxassislar tayyorlash jarayoniga ta'sirini tahlil etganda bo'lajak o'qituvchilarda kreativ faoliyatga ega bo'lgan ehtiyoj quyidagilar bilan belgilanishini aniqladik:

-ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ta'lim tizimi, metodologiyasi va o'quv jarayoni texnologiyasini tubdan yangilashni talab qiladi. Bunday sharoitda o'qituvchining faoliyati pedagogik yangiliklar yaratish, ilg'or tajribalarni o'zlashtirish va ulardan foydalanish ko'nikmalarini egallashdan iborat. Bu esa o'z-o'zidan bo'lajak pedagoglarda kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish zaruriyatini keltirib chiqaradi.